

Drivmedelspolicy för Region Gotlands fordon och transporter

Fastställt av regionstyrelsen
Framtagen av teknikförvaltningen
Datum 2023-08-17
Gäller 2023-2027
Ärendenr RS 2023/1360
Version [1.0]

Drivmedelspolicy för Region Gotlands fordon och transporter

Innehåll

Drivmedelspolicy för Region Gotlands fordon och transporter	1
1. Mål och syfte	2
2. Omvärld	2
3. Strategiska vägval för Region Gotlands drivmedelsanvändning	2
Drivmedelsprioritering vid anskaffning av personbilar och lätta lastbilar	3
Drivmedelsprioritering vid anskaffning av tunga fordon	3
Drivmedelsprioritering för annan utrustning	3
Drivmedel för beredskap	4
Undantag från policyn	4
4. Ansvar och uppföljning	4
5. Omfattning	4

1. Mål och syfte

Denna policy ska säkerställa att rätt sorts drivmedel används inom Region Gotland. Samtidigt ska policyn säkerställa möjligheter till en mångfald inom fordonsflottan efter verksamhetsbehov och beredskap, samt vara anpassad till relevanta omvärldshändelser som påverkar drivmedelsval på Gotland. Policyn ska leda till måluppfyllelse inom Region Gotlands klimat- och miljöarbete. Drivmedelspolicyn ska möjliggöra inköp och avrop av förnybara drivmedel till organisationen. Den syftar också till att stödja näringslivets klimatomställning genom att i upphandlingar ställa krav på förnybara drivmedel.

2. Omvärld

Fordons- och drivmedelsmarknaderna genomgår en snabb och omfattande förändring. Det klimatnödläge som Region Gotland erkänt och som belyses löpande i IPCC – rapporterna kräver snabba utsläppsminskningar i alla sektorer. Fossila bränslen fasas ut på bred front inom näringsliv och offentlig sektor och bedöms i konsensus inte vara drivmedelsval för framtiden. Fordonstillverkarna satsar till stor del på utveckling av elfordon. Region Gotland köper in stora mängder drivmedel för fordon och transporter inom den egna verksamheten och transporterna står för en stor del av delen av organisationens utsläpp. Därför är omställning till klimatsmarta transporter avgörande för att Gotland som plats och Region Gotland som organisation ska nå sina miljömål.

För att adressera klimathotet har en uppdatering av Clean Vehicles Directive¹, CVD, skett på EU-nivå genom ett ändringsdirektiv², införlivat i svensk lag genom (SFS 2022:314³) i Lag (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster. Det påverkar Region Gotlands fordons- och drivmedelsval. CVD-kraven leder till större andel eldrift för vägtransporter med lätta fordon i alla organisationer, i tyngre fordon tillåts även biogas.

Gotlands säkerhetspolitiska läge har förstärkts under senaste år, och beredskapsfrågorna påverkar alla Region Gotlands verksamheter. Frågor om kontinuitetsplanering och robusthet är mycket viktiga att beakta i drivmedelsfrågan. Drivmedelspolicyn syftar till att svara mot denna utveckling genom att se till en större bredd av drivmedel – och en specifik satsning på beredskapsdrivmedel.

På Gotland har Länsstyrelsen år 2019 tagit fram en plan för arbetet med infrastruktur och förnybara drivmedel, och vägvalen i denna policy är i linje med de rekommendationer som Länsstyrelsen tagit fram.

3. Strategiska vägval för Region Gotlands drivmedelsanvändning

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/33/EG av den 23 april 2009 om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon

² Ändringsdirektiv (EU) 2019/1161

³ Lag om ändring i lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster Utfärdad den 28 april 2022

Region Gotland ska arbeta aktivt för att säkerställa fossilfria transporter i alla verksamheter. Därför ska fossila bränslen undvikas. För fordon som kan köras på flera olika drivmedel ska det fossilfria alternativet väljas. Drivmedelspolicyn ämnar se maximal kostnadseffektiv klimatannytta, och medger möjlighet till anpassning efter verksamheternas behov. Vid anskaffning av fordon ska drivmedel prioriteras enligt följande ordning.

Drivmedelsprioritering vid anskaffning av personbilar och lätta lastbilar

1. El eller biogas

El och Biogas ska prioriteras som förstahandsval för Region Gotlands drivmedelsanvändning för personbilar och lätta lastbilar. Dels har drivmedlen mycket lågt klimatavtryck, och de produceras också på Gotland vilket är en fördel från ett beredskapsperspektiv. Gotlands många lantbruk utgör en god råvaruresurs för produktion av biogas och bidrar både till att sluta kretslopp och minskade växthusgasutsläpp. Till följd av rådande lagstiftning kommer Region Gotland att väsentligt utöka sin elbilsflotta, som vid slutet av CVDs referensperiod ska uppgå till 38 % av den totala fordonsflottan. Laddhybrider ingår inte i CVDs krav, och är inte heller optimerade för varken el eller annat drivmedel – dessa ska därför undvikas.

2. Andra förnybara drivmedel

Biodiesel är en viktig komponent för att åstadkomma snabb utsläppsminskning hos tunga fordon med dieselmotorer. HVO100, (Hydrogenated vegetable oil), ska användas där drift med el eller biogas inte är möjlig, exempelvis i de fordon, arbetsfordon eller maskiner med dieselmotorer som Region Gotland redan äger och som ännu inte ska avyttras enligt plan. Fordons- och drivmedelsutvecklingen går fort – därför behöver drivmedelspolicyn också medge andra förnybara drivmedel som etablerar sig på marknaden – såsom exempelvis vätgas.

Drivmedelsprioritering vid anskaffning av tunga fordon

1. Biogas

Det finns inte krav på eldrift i tunga transporter i CVD, och ofta är olika typer av biogas ett gott alternativ för tunga transporter på Gotland till följd av de lokala förutsättningarna och rådande infrastruktur.

2. El eller andra förnybara drivmedel

Om inte biogasfordon finns att tillgå ska verksamheterna se till möjligheterna att införskaffa verksamhetsanpassade fordon som kan drivas på andra förnybara drivmedel såsom HVO eller el. I nuläget (2023) är tunga fordon drivna på el betydligt dyrare än alternativen. Till följd av fordonssektorns snabba utveckling kan detta komma att förändras relativt snart. Eldrift ska därför undersökas som alternativ. Tungas eldrivna transporter kräver också ny laddinfrastruktur – som även om den är under utveckling på Gotland ännu inte är fullt utbyggd. Även andra förnybara drivmedel som kan komma att etablera sig på marknaden accepteras, såsom exempelvis vätgas.

Drivmedelsprioritering för annan utrustning

Befintlig utrustning som har bensinmotorer, exempelvis motorsågar, mindre gräsklippare eller andra likvärdiga maskiner ska använda alkylat-bensin.

Vid inköp av nya maskiner ska alltid möjligheten ses över att investera i el-drivna maskiner eller maskiner som kan drivas med andra förnybara drivmedel. Maskiner som kräver enbart fossila drivmedel ska bara införskaffas i undantagsfall.

Drivmedel för beredskap

Region Gotland ska hålla ett lager av drivmedlet EcoParA i beredskap. Detta då EcoParA är mycket hållfast över tid och kan lagras i 10 år, kan tankas i alla dieslbilar och dessutom är mindre utsläppsintensivt än vanlig diesel. Vid utsläpp ger EcoParA ingen miljöskada.

Undantag från policyn

Region Gotland har en bred verksamhet, i vissa fall finns behov av att frånga drivmedelspolicyn. Några sådana exempel kan vara räddningstjänstens fordon, andra beredskapsfordon som av verksamhetens natur kräver andra typer bränslen, UAFs utbildningsfordon eller ambulanshelikoptern. Undantag från policyn ska alltid förankras med verksamhetschef och dokumenteras.

4. Ansvar och uppföljning

Regionstyrelseförvaltningen ansvarar för att årligen följa upp efterlevnaden av drivmedelspolicyn.

Uppföljningen ska inkludera:

- Vilka drivmedel har Region Gotland köpt och använt under året?
- Hur stora andelar av respektive drivmedelsslag har använts?
- Hur mycket växthusgasutsläpp har dessa tillsammans genererat?
- Dokumentation av avsteg från Region Gotlands drivmedelspolicy

Till uppföljningen ansvarar teknikförvaltningens fordonsorganisation för datainsamling för Region Gotlands egna köpta eller leasade fordon. Respektive avtal följs upp av avtalssansvarig, såsom information om drivmedelsanvändning i sopbilar, ambulanshelikopter, skolskjutsar eller sjukresor. Respektive verksamhetschef är ansvarig för att följa drivmedelspolicyn. Avsteg ska dokumenteras och rapporteras till ansvarig funktion på Regionstyrelseförvaltningen för att inkluderas i den årliga uppföljningen. Regionstyrelseförvaltningen ansvarar för att sammanställa, kommunicera och rapportera efterlevnaden av drivmedelspolicyn.

Drivmedels- och fordonsutvecklingen går fort, och inom en snar framtid kan andra fossilfria drivmedel bli viktiga komponenter i Region Gotlands drivmedelsmix, exempelvis vätgas. Även rådande kostnadsbilder kan snabbt förändras över tid när ny lagstiftning, omvärldshändelser eller förändrad efterfrågan påverkar marknaden. Därför ska Regionstyrelseförvaltningen revidera drivmedelspolicyn en gång per mandatperiod. Regionstyrelseförvaltningen ansvarar också för att revideringar av policyn noga ska kommuniceras till alla förvaltningar inom Region Gotland för att säkerställa god efterlevnad.

5. Omfattning

Drivmedelspolicyn gäller för transporter och tjänster som hanteras på Region Gotlands uppdrag

1. Transporter med regionens ägda och leasade fordon
2. Upphandlade transporttjänster till regionens verksamheter
3. Samhällsbetalda resor
4. Tjänsteresor –t ex korttids-hyrbilar vid resa bokad inom resebyrå-avtalet
5. Resor i tjänsten som utförs av medarbetare med bilavtal. Annat drivmedel än de av drivmedelspolicyn godkända ska rapporteras i körjournal eller reseräkning.